

JESAJA

Inleiding op de profeten deel 2

Hoe het Nieuwe Testament profetieën over het Messiaanse tijdperk op Christus en het huidige tijdperk toepast.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jesaja/inleiding-op-de-profeten-deel-2

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Waarom profeten moeilijk te begrijpen zijn	2 min	4
2	Christus als doel van Gods heilsplan	3 min	5
3	De uittocht als voorafbeelding van Christus	2 min	6
4	De terugkeer uit Babylon als tweede exodus	3 min	7
5	Van historische redding naar de Messias	5 min	9
6	Het Messiaanse tijdperk bij de profeten	4 min	11
7	Eerste komst of wederkomst?	3 min	13
8	Premillennialisme en bedelingenleer	4 min	14
9	Het Nieuwe Testament als uitlegkundige gids	1 min	16
10	Opgegroeid met de bedelingenleer	2 min	17
11	Citaten buiten hun verband?	2 min	18
12	Apostolische patronen en vergeestelijking	2 min	19
13	Zijn 300 profetieën letterlijk vervuld?	3 min	20
14	Uit Egypte riep Ik Mijn Zoon	2 min	22

15	Jezus als het nieuwe Israël	3 min	24
16	Rachel weent over haar kinderen	3 min	25
17	Hij zal Nazarener genoemd worden	2 min	26
18	Nazareth en de Messias als Spruit	4 min	27
19	Vier soorten vervulling in Mattheüs 2	2 min	29
20	Letterlijke en beeldende profetieën	3 min	30
21	Het ene Messiaanse tijdperk	2 min	32
22	Vergeestelijking en de beschuldiging van antisemitisme	2 min	33
23	Een schema van Messiaanse kenmerken	4 min	34
24	De apostolische toepassing van de profetieën	3 min	35
25	De Messiaanse beloften zijn vervuld	2 min	37
	Om verder te lezen		38

1

Waarom profeten moeilijk te begrijpen zijn

Ik wil graag terugkomen op deze inleiding op de profeten. We zijn daar nog niet helemaal mee klaar, en daarna gaan we verder met een inleiding op het boek Jesaja. Ik had het over enkele redenen waarom de profeten zo moeilijk te begrijpen worden gevonden. Een van de kenmerken is iets waar volgens mij veel mensen moeite mee hebben. Volgens mij geldt dat ook voor veel geleerden. Wanneer ik hun commentaren lees, lijken ze hiermee te worstelen. Ik weet dat ik er zelf jarenlang mee heb geworsteld. Uiteindelijk kreeg ik het gevoel dat ik doorhad wat er aan de hand was. Je kunt zelf beoordelen of ik gelijk of ongelijk heb, maar volgens mij zul je merken dat deze verklaring wel een groot probleem oplost.

Vaak hebben de profeten het over een ramp die in de nabije toekomst zal plaatsvinden. Een heel kenmerkend patroon bij de profeten is dat God Zijn aanklacht uitspreekt over de zonden die de mensen begaan. Hij vertelt wat Hij van plan is te doen om dat recht te zetten: het oordeel dat Hij gaat brengen, de ramp en de verschrikkingen die over hen zullen komen. Maar bijna altijd komt Hij er vervolgens op terug en zegt Hij: „Maar daarna ga Ik jullie behouden. Ik ga jullie redden.”

Soms heeft die redding betrekking op een redding van de Assyriërs, afhankelijk van de tijd waarin de profeet leeft en waarover hij spreekt. Het kan een bevrijding zijn van andere plaatselijke vijanden, de Syriërs of een andere vijand. In veel gevallen gaat het om Babylon. Een heel gebruikelijk thema is dat God Zijn volk zal redden uit een ballingschap die het in Babylon zal meemaken.

Maar dan lees je deze passages en zeg je plotseling: „Wacht eens even. Dit lijkt over Jezus te gaan. Het lijkt erop dat we het hier over iets uit het Nieuwe Testament hebben, en toch gaat dit over Assyrië of Babylon. Wat is hier aan de hand?”

2

Christus als doel van Gods heilsplan

Volgens mij is dit wat er aan de hand is. Vergeet niet dat ik zei dat het Oude Testament een typologisch element bevat. Bepaalde dingen in het Oude Testament zijn door God bepaalde omstandigheden waarmee God iets wat de uiteindelijke vervulling vormt, vooraf wil afbeelden. Het uiteindelijke doel van God was en is natuurlijk Christus: dat Jezus zou komen, dat Hij de werken van de duivel ongedaan zou maken en dat Hij de schade zou herstellen die door de zondeval was aangericht. Hij zou een tweede Adam zijn. De eerste Adam heeft ons in moeilijkheden gebracht, maar ooit zou God een Ander zenden Die even belangrijk zou zijn als de eerste Adam, en zelfs belangrijker: een tweede Adam Die rechtvaardiging en leven zou brengen waar de eerste Adam veroordeling en dood bracht.

De komst van Christus is het grote plan van God. In de Schrift wordt over Jezus gezegd dat Hij het Lam is dat geslacht is vanaf de grondlegging van de wereld:

En allen die op de aarde wonen, zullen het aanbidden, althans van wie de namen niet zijn geschreven in het boek des levens van het Lam Dat geslacht is, van de grondlegging van de wereld af.

OPENBARING 13:8

Dat wil zeggen dat God, vanaf het moment dat Hij de wereld schiep, al van plan was Jezus te zenden om mensen te verlossen die op dat moment nog niet eens gevallen waren. Maar God wist dat ze zouden vallen. Daarom is Jezus Gods eeuwige doel.

Volgens mij hebben alle profeten de Messias als hun uiteindelijke onderwerp. Er is misschien één uitzondering. Als die er is, zou dat volgens mij Obadja zijn. Dat is een heel korte profeet die alleen over de val van Edom spreekt. Maar ik weet niet zeker of ik zelfs dat boek zou uitsluiten.

De Messias zou de Gezalfde zijn. Dat is wat het woord Messias betekent: Degene Die God zou zalven, Degene Die God zou doen opstaan en tot een bevrijder, een koning en een Zaligmaker zou maken. In de profeten zien we steeds opnieuw een visioen van een

uiteindelijk behoud dat de Messias zou brengen, en van wat we een Messiaanse tijd zouden kunnen noemen: een tijd die met de komst van de Messias zou beginnen, een tijd van vrede, veiligheid, gerechtigheid en recht. Alles zou goed zijn. De Messias zou alles herstellen. Dit is het uiteindelijke plan van God.

Het is daarom niet verrassend dat God, toen Hij de profeten inspireerde, hun dingen over dit uiteindelijke plan openbaarde. Maar in het Oude Testament waren er gebeurtenissen waarbij God Zijn volk bevrijdde die dienden als typen die daar vooraf een beeld van gaven.

3

De uittocht als voorafbeelding van Christus

Ik noemde de uittocht, omdat in het Nieuwe Testament vaak naar de uittocht wordt verwezen als een type van wat Christus zou doen. Ik zei dat Mozes en Elia op de berg der verheerlijking, in Lukas hoofdstuk 9, aan Jezus en de drie discipelen die bij Hem waren verschenen. Ze spraken met Jezus over de uittocht. In de Griekse tekst van Lukas staat dat zij spraken over

Zij spraken over de uittocht die Jezus in Jeruzalem zou volbrengen.

LUKAS 9:31

Hier zijn Mozes en Elia. Mozes was de man die God voor de eerste uittocht gebruikte, en nu spreekt hij met Jezus als met een soort tweede Mozes: „Jij gaat een tweede uittocht leiden”, natuurlijk een geestelijke.

De uittocht die Jezus door Zijn dood en opstanding tot stand zou brengen, is een bevrijding van Zijn volk uit de slavernij van de zonde. Die wordt in het Oude Testament voorafgebeeld door de bevrijding van de kinderen van Israël uit de slavernij in Egypte, uit de macht van heidense onderdrukkers. Wij hadden geestelijke onderdrukkers.

In Mattheüs hoofdstuk 1 vertelde de engel Jozef dat de Naam van het Kind Jezus zou zijn, wat „Jehova is redding” of „Jahweh is redding” betekent. In het Engels klinkt in de woorden voor „redding” en „redden” dezelfde woordstam door. De engel gaf die naam, want

en zij zal een Zoon baren, en u zult Hem de naam Jezus geven,
want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden.

MATTHEÛS 1:21

Mozes redde mensen uit de slavernij in Egypte. Jezus zou hen uit de slavernij van de zonde redden.

De uittocht in het Oude Testament was een tijd waarin God Israël bevrijdde, hen uit de slavernij leidde en hen als een nieuwe natie in hun eigen land vestigde. Dat gebeurde in het Oude Testament als een voorafbeelding van een tijd waarin een nieuwe Mozes, een nieuwe uittocht en een nieuw behoud zouden komen, geestelijk van aard, en een geestelijk volk als een geestelijke natie zouden vestigen.

4

De terugkeer uit Babylon als tweede exodus

De Babylonische ballingschap leek ook op een tweede exodus. In 586 voor Christus verwoestte Nebukadnezar namelijk Jeruzalem en voerde hij de overgebleven Joden weg. Alleen een heel klein, haveloos overblijfsel van boeren bleef achter om het land te bewerken. De meeste Joden werden zeventig jaar lang naar Babylon weggevoerd. Maar de profeten hadden voorzeggd dat dit zou gebeuren en dat God hen uit Babylon zou redden. Na een periode van tuchtiging en kastijding in Babylon zou God hen herstellen. Hij zou hen terugbrengen en het volk herstellen. Het leek op een tweede exodus.

Een van de profeten beschreef die toekomstige bevrijding zelfs als volgt:

Daarom, zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat er niet meer gezegd zal worden: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land Egypte geleid heeft, maar: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten uit het land in het noorden en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had, geleid heeft. Ik zal hen terugbrengen in hun land, dat Ik hun vaders gegeven heb.

JEREMIA 16:14-15

Daarmee wordt de verlossing uit de Babylonische ballingschap bedoeld. God brengt Israël dan terug nadat hun nationale bestaan zeventig jaar lang verwoest was geweest. Hij brengt hen terug en bouwt hen als het ware weer helemaal van de grond af op. Het is precies als de exodus zelf: Hij brengt hen uit slavernij in een vreemd land, brengt hen terug naar het beloofde land en bouwt hun tempel en hun volk opnieuw op, in wezen helemaal van de grond af.

God heeft het volk Israël tweemaal gevestigd, en beide keren deed Hij dat door hen uit slavernij te redden. De terugkeer uit Babylon en de exodus zijn dus twee gebeurtenissen van hetzelfde type, en ze hebben ook dezelfde typologische betekenis. Beide zijn een voorafbeelding van het behoud dat in Christus is.

We vinden in het Nieuwe Testament minder verwijzingen naar de terugkeer van de ballingen uit Babylon als voorafbeelding dan naar de exodus als voorafbeelding. Maar we zien wel dat de schrijvers van het Nieuwe Testament passages uit het Oude Testament aanhalen die in hun eigen context beginnen met de terugkeer van de ballingen uit Babylon. De schrijvers van het Nieuwe Testament halen deze passages aan en passen ze toe op de gemeente. Dat vertelt ons dat zij de terugkeer van de ballingen uit Babylon op precies dezelfde manier zien als de uittocht van de kinderen van Israël uit Egypte. God bevrijdde Zijn tot slaaf gemaakte volk van buitenlandse onderdrukkers, bracht hen veilig naar het beloofde land en vestigde hen als volk. Dat deed Hij tweemaal. Dat is een beeld van wat Hij door de Messias zou doen.

De Messias zou de nieuwe Mozes zijn. Hij zou de nieuwe Cyrus zijn. Cyrus was de Perzische koning die toestond dat de Joden uit hun Babylonische ballingschap werden bevrijd. Daar zullen we later in Jesaja over spreken. Deze mannen waren voorafbeelden van Christus, en het behoud van Gods volk waartoe zij de aanzet gaven, is een voorafbeelding van het behoud dat Christus brengt.

5

Van historische redding naar de Messias

Wat heel vaak gebeurt, is dat het profetische visioen overgaat van een bepaalde vorm van politieke bevrijding, of van iets wat God in oudtestamentische tijden doet om Zijn volk te redden, naar een passage die plotseling over de Messias gaat. De profeten staan onder inspiratie en kunnen niet anders dan in hun gedachten worden meegevoerd van een gebeurtenis, misschien in hun eigen tijd, waarin God Zijn volk bevrijdt, naar de uiteindelijke bevrijding die God op een dag door de Messias zou brengen. De onderwerpen lijken in elkaar over te gaan. Het is bijna alsof beide tegelijk worden besproken.

We kennen bijvoorbeeld een passage in Zacharia hoofdstuk 9 die in het Nieuwe Testament wordt aangehaald als een verwijzing naar de triomfantelijke intocht van Christus op een ezel. Zacharia 9 vers 9 zegt:

Verheug u zeer, dochter van Sion! Juich, dochter van Jeruzalem!
Zie, uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig, en Hij is een
Heiland, arm, en rijdend op een ezel, op een ezelsveulen, het
jong van een ezelin.

ZACHARIA 9:9

Dit wordt in het Nieuwe Testament aangehaald als iets wat in vervulling ging toen Jezus op Palmzondag op een ezel Jeruzalem binnenreed. Maar de context in Zacharia 9 is anders. De eerste acht verzen beschrijven in feite Alexander de Grote en zijn veroveringen. De openingsverzen van Zacharia 9 beschrijven de steden die voor Alexander de Grote vallen, in precies dezelfde volgorde waarin hij ze veroverde. Als je

alleen die verzen leest, zie je daarin misschien geen duidelijke verwijzing naar Alexander de Grote. Maar als je de context van dit gedeelte van Zacharia leest, dan is dit de tijd waarover wordt gesproken.

En er is meer. Wanneer je bij vers 8 komt, nadat de eerste zeven verzen hebben beschreven hoe al die steden voor Alexander de Grote vallen, staat er in vers 8:

Ik zal Mij als een wacht rond Mijn huis legeren, vanwege het leger dat heen en weer trekt, zodat geen onderdrukker meer tegen hen optrekt. Nu heb Ik het immers met eigen ogen gezien!

ZACHARIA 9:8

Hier vallen al die steden voor Alexander, maar God legerd Zich rondom Zijn huis, de tempel in Jeruzalem, en redt die.

Wat is er werkelijk in de geschiedenis gebeurd? Alexander veroverde de steden in precies de volgorde waarin ze worden genoemd en kwam toen naar Jeruzalem om ook die stad te veroveren. De priester, die destijds Jaddua heette, ging Alexander en zijn legers echter tegemoet met een stoet priesters in witte gewaden. Blijkbaar droegen zij de boekrol van de profeet Daniël bij zich. In het boek van de profeet Daniël stonden voorzeggingen over Alexander de Grote die duidelijk genoeg waren om de priester in staat te stellen hem te laten zien dat God, de God van Israël, zijn veroveringen had voorzegd. Alexander was daarvan zo onder de indruk dat hij besloot Jeruzalem niet te verwoesten. In plaats daarvan ging hij de tempel binnen en bracht hij samen met de priester een offer. Daarna stelde hij Joden aan als bestuurders van zijn provincies. Alexander was Israël binnengekomen met het plan om met de Israëlieten hetzelfde te doen als met alle anderen. Hij onderwierp hen ook, maar zonder strijd. God legerde Zich rondom Zijn huis en zorgde ervoor dat de tempel niet werd verwoest, zoals eerder door de Babyloniërs was gebeurd. Alexander heeft dat niet gedaan.

Zo hebben we hier, in de eerste acht verzen van Zacharia 9, Alexanders verovering en hoe God Zijn huis van Alexander redde, zo'n 323 jaar voor Christus. Dan zien we plotseling, in het volgende vers, Jezus op een ezel Jeruzalem binnenrijden. Waarom? Dit komt vrij vaak voor bij de profeten. Je hebt een geval waarin God Zijn volk redt,

zoals hier, waar Hij niet toeliet dat Alexander de tempel verwoestte. Plotseling gaat het onderwerp over behoud. Nu we het daar toch over hebben: de Messias zal ooit komen om ons te redden.

We zien deze neiging dus bij de profeten, en Jesaja en Jeremia doen dit heel vaak. Ze hebben het dan over iets wat werkelijk vóór de tijd van Christus plaatsvond. Vrijwel iedere keer gaat het om een geval waarin God Zijn volk ergens van redt. Maar alleen al het onderwerp behoud dwingt de profeet er bijna toe vooruit te kijken naar het uiteindelijke behoud dat ooit door de Messias zal komen. Dan krijgen we een Messiaanse profetie, een beschrijving van wat we het Messiaanse tijdperk of het tijdperk van het Koninkrijk zouden kunnen noemen. Dit overvloeien van een gebeurtenis uit het Oude Testament in de boodschap van het Nieuwe Testament is echt iets wat de lezer in verwarring brengt. Maar het hoeft ons niet meer zo sterk in verwarring te brengen wanneer we eenmaal zien dat dit is wat ze doen.

6

Het Messiaanse tijdperk bij de profeten

Het belangrijkste thema van de profeten van het Oude Testament is het Messiaanse tijdperk: de Messias en de orde die Hij zal vestigen wanneer Hij komt. Vrijwel alle profeten hebben gedeelten die dit tijdperk beschrijven. Sommige gedeelten noemen de Messias uitdrukkelijk. Andere verwijzen eenvoudig naar een orde die God zal vestigen, en die wordt natuurlijk gevestigd door de komst van de Messias. Soms wordt de Messias in die gedeelten niet specifiek genoemd, en soms wel. Maar in elk geval beschrijven de gedeelten de uiteindelijke orde die God door de Messias zal vestigen. Ik noem deze gedeelten over het tijdperk van het Koninkrijk of over het Messiaanse tijdperk.

Er zijn er heel veel in Jesaja, Jeremia en Ezechiël. Ook de kleine profeten hebben ze. Daniël heeft niet helemaal hetzelfde soort gedeelten, maar noemt natuurlijk wel het tijdperk van het Koninkrijk en de Messias, al doet hij dat niet zozeer in hele hoofdstukken en uitvoerige beschrijvingen. Het is een buitengewoon vaak

terugkerend thema. Het belangrijkste van alle thema's bij de profeten is natuurlijk Jezus en de orde die Hij volgens de voorzegging zou vestigen: het Koninkrijk, het Messiaanse tijdperk.

De Joden in de tijd van Jezus en daarvoor spraken over de geschiedenis alsof die in twee delen was verdeeld: dit tijdperk en het toekomstige tijdperk. Dit tijdperk was het tijdperk waarin zij leefden. Het toekomstige tijdperk zou het tijdperk zijn dat de Messias zou inluiden. Het Messiaanse tijdperk is dus buitengewoon belangrijk. Over dit tijdperk wordt in Jesaja 2 gezegd:

Hij zal oordelen tussen de heidenvolken en veel volken vonnissen. En zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen. Oorlog voeren zullen zij niet meer leren.

JESAJA 2:4

Het is het tijdperk waarvan Jesaja 11 zegt:

Een wolf zal bij een lam verblijven, een luipaard bij een geitenbok neerliggen, een kalf, een jonge leeuw en gemest vee zullen bij elkaar zijn, een kleine jongen zal ze drijven.

JESAJA 11:6

Ik noem die twee soorten gedeelten omdat ze je waarschijnlijk bekend voorkomen. Je hebt Jesaja tenslotte gelezen en bent dit tegengekomen. Zelfs als je het boek niet hebt uitgelezen, ben je zeker tot die hoofdstukken gekomen. Zulke gedeelten vind je overal bij de profeten. Ze vormen het hoogtepunt. Ze beschrijven de gouden eeuw. Ze vormen in feite de hoop van Israël dat God hun een koning zoals David zou sturen. Gewoonlijk zou Hij van David afstammen, en Hij werd heel vaak met David vergeleken. David was een type van Hem.

Is het je ooit opgevallen hoe vaak de schrijvers in het Nieuwe Testament uit de Psalmen citeren alsof Jezus aan het woord is? Maar als je naar de Psalm kijkt, is het gewoon David die spreekt. David spreekt over zichzelf. David spreekt over zijn eigen situatie. De schrijvers van het Nieuwe Testament citeren dat alsof Jezus aan het woord is. Waarom? David is een type van Christus. Wat David over zichzelf zei, geldt voor David en voor Christus. Daarom worden die woorden terecht Jezus in de mond gelegd, hoewel ze oorspronkelijk David in de mond werden gelegd. David had er misschien geen idee van dat hij het over iemand anders had dan over zichzelf. Maar de schrijvers van het Nieuwe Testament wisten dat wel, omdat Jezus hun verstand opende, zodat zij de Schriften begrepen:

Toen opende Hij hun verstand zodat zij de Schriften begrepen.

LUKAS 24:45

7

Eerste komst of wederkomst?

Het is belangrijk dat we eerst een goed begrip krijgen van dit Messiaanse tijdperk in het algemeen, voordat we de profeten gaan behandelen. Want we zullen het steeds weer en weer en weer en weer en weer tegenkomen. Als ik bij het behandelen van de profeten niet zo'n inleiding geef, moet ik iedere keer dat ik bij een van die gedeelten over het Messiaanse tijdperk kom, veel van dezelfde dingen herhalen om de lezer houvast te geven. Er bestaat namelijk een spanning. Binnen het hedendaagse lichaam van Christus bestaat spanning over de vraag hoe deze gedeelten geïnterpreteerd moeten worden.

Alle christenen zijn het erover eens dat de komst van Jezus het tijdperk van het Koninkrijk, het Messiaanse tijdperk, inluidt. Maar christenen verschillen van mening over de vraag of het om Zijn eerste komst of Zijn wederkomst gaat. Men is het erover eens dat de Messiaanse gedeelten allemaal over hetzelfde spreken. Met andere woorden, wanneer we eenmaal vertrouwd zijn geraakt met een van die gedeelten en hebben vastgesteld wat het is, zullen we die vaststelling min of meer op al die gedeelten toepassen. Er is immers dat ene tijdperk waarover de profeten steeds weer

spreken. Het kan niet door menselijke inspanning worden ingeluid, en de profeten maken heel duidelijk dat God Degene is Die het zal vestigen. Alle christenen zijn het erover eens dat Jezus dat doet. Het is de Messias Die het vestigt. Maar vestigt Hij het bij Zijn eerste komst of bij Zijn wederkomst?

Degenen die geloven dat dit bij Zijn eerste komst gebeurde, stellen het messiaanse tijdperk gelijk aan het tijdperk van de gemeente, aan dat wat met Pinksteren begon. Met Pinksteren begon het tijdperk van het Koninkrijk, of begonnen de messiaanse beloften in vervulling te gaan. Het tijdperk waarover we in deze passages lezen, is dan dus het huidige tijdperk. Als dit waar is, dan moet natuurlijk veel van de taal niet letterlijk worden opgevat, want het tijdperk van de gemeente is geen tijdperk van universele vrede en universele veiligheid enzovoort geweest. Maar als iemand bereid is te overwegen dat dit over de geestelijke ervaring van de gelovigen gaat, dan lijkt er steun vanuit het Nieuwe Testament te zijn voor de gedachte dat Jezus deze omstandigheden bij Zijn komst geestelijk voor ons tot stand heeft gebracht.

Dit zou punt voor punt en per geval besproken moeten worden. Maar het punt is dat één opvatting zegt dat de eerste komst van Jezus dit tijdperk heeft ingeluid, waarover de profeten zo vaak spreken. Overigens was dit de opvatting van de kerk vanaf de tijd van de apostelen tot ongeveer de negentiende eeuw na Christus. In wezen is dit de historische opvatting van de kerk.

8

Premillennialisme en bedelingenleer

In het begin van de negentiende eeuw ontstond er een nieuwe opvatting. Die hield in dat we deze passages niet symbolisch mogen opvatten, omdat we dan geen recht doen aan het Woord van God. God spreekt letterlijk en daarom moeten we ze letterlijk opvatten. Daarom zeggen zij dat deze passages over het Koninkrijk, omdat ze bij de eerste komst van Christus niet letterlijk in vervulling gingen, letterlijk in vervulling moeten gaan wanneer Hij voor de tweede keer komt. Zij passen deze toe op een toekomstig tijdperk, dat gewoonlijk in verband wordt gebracht met een duizendjarige regering van Christus bij Zijn wederkomst.

Deze opvatting wordt premillennialisme genoemd en stelt het duizendjarig rijk, een duizendjarige regering van Christus op aarde na Zijn wederkomst, gelijk aan de profetieën over het tijdperk van het Koninkrijk. Daardoor kunnen zij de passages min of meer letterlijk opvatten. Zij kunnen zeggen dat ze werkelijk zullen doen wat er staat:

ze zullen echt hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen. Er zal werkelijk duizend jaar lang geen oorlog meer zijn terwijl Christus regeert, omdat de Messias zal komen en deze omstandigheden tot stand zal brengen.

Dit zijn de opvattingen die er bestaan. Tegenwoordig lijkt de premillennialistische opvatting, de opvatting dat dit tijdperk een toekomstig duizendjarig rijk is dat bij de wederkomst van Christus zal worden gevestigd, de meest zichtbare opvatting binnen de evangelische kerk. Ik zeg de meest zichtbare, omdat de meest zichtbare opvatting niet altijd de meest verbreide opvatting is.

Door de hele geschiedenis heen, en zelfs nu nog, zijn er hele sectoren van de kerk, kerkgenootschappen en dergelijke, die nog altijd vasthouden aan de historische opvatting die de kerk altijd heeft aangehangen: dat Jezus dit messiaanse tijdperk bij Zijn eerste komst heeft ingeluid en dat veel van deze profetieën geestelijk en niet letterlijk moeten worden opgevat.

Maar zeer grote delen van het lichaam van Christus, vooral sinds het begin van de twintigste eeuw, hebben de opvatting aangehangen dat deze passages spreken over een toekomstig duizendjarig rijk dat zal worden ingeluid wanneer Jezus terugkomt, en dat de vervulling van deze beloften is uitgesteld. Jezus zou ze bij Zijn eerste komst inderdaad hebben vervuld, ware het niet dat Israël Hem verwierp. Daardoor zijn ze niet vervuld en is hun vervulling uitgesteld tot een later tijdstip.

Deze opvatting wordt, zoals ik al zei, premillennialisme genoemd, en meer in het bijzonder een variant van het premillennialisme die bedelingenleer wordt genoemd. Als deze woorden nieuw voor je zijn, onthoud dan eenvoudigweg dat millennium duizend jaar betekent. Premillennialistisch betekent dat iemand gelooft dat de wederkomst van Jezus vóór het duizendjarig rijk zal plaatsvinden. Zij geloven in een

premillennialistische wederkomst van Christus, vóór die duizend jaar. Een premillennialist gelooft dat Jezus zal terugkomen en een duizendjarig rijk zal vestigen, een duizendjarige regering.

Je zou kunnen zeggen: ‘Bedoel je dat er mensen zijn die dat niet geloven?’ Ja, die zijn er, zoals de meeste christenen door de geschiedenis heen. Maar er zijn altijd sommigen geweest die dat wel geloofden, of in elk geval zijn er al lange tijd sommigen die dat geloofden. Dit zijn twee opvattingen die op gespannen voet met elkaar staan en heel verschillende benaderingen hanteren bij het begrijpen van deze messiaanse passages, die bij de profeten zo’n prominente plaats innemen.

Het is duidelijk dat het zeer nuttig zou zijn om vast te stellen of het de eerste komst van de Messias of de tweede komst van de Messias is die deze beschreven periode inluit. Dat zou op zijn minst helpen om te weten waar de profeten het over hebben.

9

Het Nieuwe Testament als uitlegkundige gids

We krijgen hierbij daadwerkelijk enige hulp, en die hulp komt opnieuw van de schrijvers van het Nieuwe Testament. Zoals ik in de eerste lezing al zei, hadden de schrijvers van het Nieuwe Testament van Christus de goddelijke openbaring ontvangen van de betekenis van de oudtestamentische Schriften, en zij waren goede rentmeesters van die openbaring. Ze maakten er veel gebruik van. Ze citeerden het Oude Testament vaak. Wanneer zij het Oude Testament citeerden, citeerden zij vaak uit deze passages, precies uit die passages die over het tijdperk van het Koninkrijk gaan.

Wanneer we dus zien hoe de apostelen deze passages citeerden en uitlegden, zullen we gaan begrijpen wat God ermee bedoelde toen Hij de profeten inspireerde om ze op te schrijven, hoewel de profeten het zelf misschien niet begrepen. De rabbijnen begrepen het niet. In al mijn lezingen zal ik de opvatting innemen die de kerk gedurende het grootste deel van de geschiedenis heeft ingenomen. Ik geloof dat het messiaanse tijdperk door Christus bij Zijn eerste komst is ingeluid. Onder moderne Amerikaanse christenen is dit een enigszins moeilijk standpunt om te handhaven vanwege onze

westerse manier van denken. Bedenk dat de profeten, de apostelen en Jezus geen westerlingen waren. Ze waren geen Europeanen. Ze schreven en dachten niet als westerlingen. Om te weten hoe zij schreven en dachten, moeten we ons in hen onderdompelen.

10

Opgegroeid met de bedelingenleer

Ik zal je mijn eigen verhaal vertellen. Ik ben opgegroeid zoals iedere westerse Amerikaan, zonder dat ik me daarin verdiepte. Ik wist wel iets van de Bijbel, omdat ik in een christelijk gezin ben opgegroeid. Ik ging naar de gemeente. Ik hoorde preken die gebaseerd waren op hier en daar een vers uit de Bijbel. Maar toen ik opgroeide, heb ik nooit onderwijs gehoord waarin Bijbelgedeelten in hun context werden behandeld. Ik hing de bedelingenleer aan. Dat wil zeggen dat ik geloofde dat deze beloften aan Israël waren uitgesteld omdat de Joden Christus verwierpen, en dat dit tijdperk bij de wederkomst van Christus zal beginnen.

Mijn eerste leraren waren ook deze mening toegedaan en legden deze passages altijd zo uit. Het ging altijd over het duizendjarig rijk. De studiebijbel die ik gebruikte, de Scofield Study Bible, legde ze zo uit, omdat die eveneens vanuit de bedelingenleer was opgezet. Ik wist eigenlijk niet dat er nog andere opvattingen bestonden.

Maar mijn problemen ontstonden doordat je, als je lang genoeg naar mij luistert, waarschijnlijk tot de conclusie zult komen dat ik voor mezelf denk, of dat nu goed of slecht is. Niet per se goed, maar het is onvermijdelijk dat ik voor mezelf zal denken. Dat heb ik altijd gedaan en daardoor ben ik in de problemen geraakt waarin ik nu zit. Maar ik zit niet zo diep in de problemen. In sommige kringen vermoedelijk wel, maar daar maak ik me geen zorgen over.

Als jongere nam ik eerst de opvattingen over die mij werden onderwezen. Wat doe je anders? De Bijbel zegt in Spreuken:

Wie de eerste is in zijn rechtszaak, lijkt rechtvaardig te zijn,
maar dan komt zijn naaste en doorgrondt hem.

SPREUKEN 18:17

Er kwam nooit een naaste die mijn opvattingen aan een kruisverhoor onderwierp. Ik moest ze zelf aan een kruisverhoor onderwerpen. Dat was ik niet van plan. Ik stond niet sceptisch tegenover wat mijn leraren zeiden. Wat mij betrof paste het allemaal keurig, totdat ik het Nieuwe Testament las.

11

Citaten buiten hun verband?

Natuurlijk las ik het Nieuwe Testament vanaf het begin. Maar één ding deed ik in het begin niet, terwijl ik later het gevoel kreeg dat ik het wel moest doen. Wanneer ik het Nieuwe Testament las en daarin een vers uit het Oude Testament werd aangehaald, nam ik lange tijd gewoon aan: natuurlijk, dat is wat dat vers betekent. Ik maakte me niet eens vertrouwd met datzelfde vers binnen zijn context in het Oude Testament. Ik nam dus gewoon aan dat al die verzen die christenen aanhalen, duidelijk zo te herkennen zouden zijn in het Oude Testament.

Ik kon zelfs niet begrijpen waarom de Joden Jezus niet herkenden, want zoveel verzen in het Oude Testament gaan duidelijk over Hem. Wat mij betrof waren ze duidelijk, omdat ik de uitleg van het Nieuwe Testament als uitgangspunt nam. Maar pas toen ik het Oude Testament werkelijk bestudeerde en zag hoe deze verzen in hun context pasten, besepte ik dat ik niet weet of ik ze zou hebben gezien zoals de apostelen ze zagen. Ik weet niet of ik zou hebben geweten dat ze over de Messias gingen. Ik weet niet of ik ze zo zou hebben herkend.

Met andere woorden, toen ik het Oude Testament las, kwam ik juist die verzen tegen waarmee ik vertrouwd was, omdat ik ze in het Nieuwe Testament aangehaald had zien worden. Maar toen ik ze in het Oude Testament tegenkwam, leken ze niet in de context

te passen. Het leek mij alsof de apostelen deze verzen uit hun verband haalden. Soms leek het er zelfs op dat Jezus ze uit hun verband haalde.

Dat verbijsterde me, totdat ik besepte: ja, daarom moest Jezus hun verstand openen.

Maar de natuurlijke mens neemt de dingen van de Geest van God niet aan, want ze zijn dwaasheid voor hem. Hij kan ze ook niet leren kennen, omdat ze geestelijk beoordeeld worden.

1 KORINTHE 2:14

Dat wil niet zeggen dat christenen die ze niet juist zien, niet geestelijk zijn. Maar je kunt begrijpen dat de Joden, die de Heilige Geest niet hadden maar deze teksten wel lazen, ze niet noodzakelijk juist zouden begrijpen.

12

Apostolische patronen en vergeestelijking

Ik had iets op het spoor. Ik begon zelf onderzoek te doen. Overal waar de schrijvers van het Nieuwe Testament uit het Oude Testament citeerden, ging ik terug om naar de context te kijken. Het was verwarrend. Een deel ervan vond ik echt niet erg logisch. Soms dacht ik gewoon: „Het is esoterisch en de Heilige Geest heeft hun gewoon laten zien dat het dat betekent.”

Maar toen begon ik patronen te zien. Ik begon te beseffen dat zij alle passages van een bepaald soort op een bepaalde manier opvatten, op een andere manier dan mij was geleerd. Maar als je alle passages van dat soort begint op te vatten zoals zij dat deden, zijn alle citaten die ze aanhaalden binnen dat verband logisch.

Dit proces duurde in wezen een aantal jaren, en ik had niemand die me hierin begeleidde. Pas nadat ik tot mijn huidige conclusies was gekomen, ontdekte ik dat dit is wat de kerk altijd had onderwezen. Zelfs de kerkvaders onderwezen het. Ik besepte dat de schrijvers van het Nieuwe Testament vergeestelijkten, zoals wij dat zouden noemen.

Ik ben opgegroeid als aanhanger van de bedelingenleer. Het woord „vergeestelijken” lijkt een beetje op het woord „ketter”. Je vergeestelijkt niet, want dat is wat vrijzinnigen doen, of wat mensen doen die de bedelingenleer niet aanhangen. Dat is wat christenen altijd deden voordat ze de bedelingenleer gingen aanhangen, en de bedelingenleer ontstond in 1830. Alle christenen vergeestelijkten deze passages dus tot 1830, zelfs de kerkvaders. Sommige kerkvaders waren premillennialisten, maar ook zij vergeestelijkten deze passages. Hoewel mij geleerd was nooit te vergeestelijken, omdat we dingen letterlijk moeten nemen, besepte ik dat die regel kennelijk niet aan de apostelen was geleerd. Want zij vergeestelijkten vrijwel alles wat zij uit het Oude Testament aanhaalden.

Daardoor vroeg ik me af: waarom dacht iemand dan dat je het letterlijk moest opvatten, als de apostelen dingen op een geestelijke manier opvatten? Er zijn momenten waarop ze dingen letterlijk opvatten, maar naar mijn bevinding ongeveer een derde van de tijd. De apostelen citeerden de Schrift in ongeveer een derde van de gevallen in de letterlijke betekenis. In twee derde van de gevallen leken ze die te vergeestelijken. Ik dacht: waarom is iemand op het idee gekomen dat je het letterlijk moet opvatten?

13

Zijn 300 profetieën letterlijk vervuld?

Ik zal je vertellen wat ik gezegd zou hebben, wat mijn leraren in de bedelingenleer zouden zeggen en wat schrijvers uit de bedelingenleer nog steeds zeggen als je hun boeken leest. Ze zeggen dat je alle profetie letterlijk moet opvatten, omdat Jezus 300 oudtestamentische profetieën letterlijk heeft vervuld. Als 300 profetieën letterlijk zijn vervuld, dan moet dat dus de manier zijn waarop je ze hoort op te vatten. Wij zien de profetie in het Oude Testament zo; Jezus heeft die letterlijk vervuld; dus moet God wel bedoelen dat profetie in het algemeen letterlijk wordt opgevat. Dat is wat ik altijd zei.

Maar later bestudeerde ik dat en besepte ik dat Jezus geen 300 Schriftplaatsen letterlijk heeft vervuld. Het kan heel goed zijn dat Hij 300 profetieën heeft vervuld, maar niet letterlijk. De mensen die dat zeggen, nemen het Nieuwe Testament door en tellen de

profetieën op die over Jezus worden aangehaald als vervuld. Ze zeggen: „Het zijn er ongeveer 300”, en ze kijken eigenlijk niet nauwkeurig.

In Mattheüs 2 zijn er bijvoorbeeld vier oudtestamentische passages waarvan wordt gezegd dat ze vervuld zijn in de gebeurtenissen van dat specifieke hoofdstuk. Mattheüs 2 begint met de wijzen die zeggen:

en zeiden: Waar is de Koning van de Joden die geboren is? Want wij hebben Zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem te aanbidden.

MATTHEÛS 2:2

Herodes gaat naar de overpriesters en vraagt hun, de rabbijnen, waar de Messias geboren zal worden. Zij antwoorden op grond van Micha 5:2, in vers 6:

En u, Bethlehem-Efratha, al bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda, uit u zal Mij voortkomen Die een Heerser zal zijn in Israël. Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwige dagen af.

MICHA 5:1

Dat is letterlijk waar. De Messias werd letterlijk in Bethlehem geboren, hoewel Hij geen letterlijke herder was. Dat is figuurlijk. Hij was timmerman, geen herder. We hebben afbeeldingen van Jezus die lammeren op Zijn schouders draagt, maar die zijn ontsproten aan de verbeelding. Hij heeft nooit schapen gehoed. Hij was geen herder. Hem de Herder noemen, is dus op zichzelf al het gebruik van een dichterlijk woord. We zijn er zo aan gewend dat we het als letterlijk beschouwen. De herder kwam uit Bethlehem. David was een herder die uit Bethlehem kwam. De Messias is een herder die uit Bethlehem kwam. Dat is in zekere zin waar, maar Hij is alleen geestelijk een herder. Hij is geen letterlijke herder. Maar Hij kwam wel letterlijk uit Bethlehem, dus hier is sprake van enige letterlijke vervulling.

14

Uit Egypte riep Ik Mijn Zoon

Maar we gaan verder en dan blijkt dat de ouders van Jezus Hem in vers 15 meenemen naar Egypte. In vers 15 staat:

En hij bleef daar tot de dood van Herodes, opdat vervuld werd wat door de Heere gesproken is door de profeet: Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen.

MATTHEÛS 2:15

Dat klinkt letterlijk, want Jezus was Gods Zoon. Jezus was als kind in Egypte en God riep Hem terug. Nadat Herodes gestorven was, kwam Hij terug uit Egypte.

Een letterlijke vervulling.

Niet helemaal. Als je kijkt naar de profetie die wordt aangehaald, is dat Hosea 11:1. Zo luidt die in Hosea 11:1:

Toen Israël een kind was, had Ik hem lief, en uit Egypte heb Ik Mijn zoon geroepen.

HOSEA 11:1

Om te beginnen staat daar niet eens een profetie. Er staat niet eens een voorspelling. Het gaat over iets historisch. Toen Israël jong was, had God hem lief en riep Hij hem uit Egypte: de uittocht. De profetie zelf lijkt niet eens iets te voorspellen. Het is slechts een herinnering aan wat God deed toen Hij Israël uit Egypte bracht, toen het nog jong was.

Je zou kunnen zeggen: „Hoe zit het dan met de zoon?” Weet je niet meer dat God tegen Mozes zei:

Dan moet u tegen de farao zeggen: Zo zegt de HEERE: Mijn zoon, Mijn eerstgeborene, is Israël. Daarom zeg Ik tegen u: Laat Mijn zoon gaan, zodat hij Mij kan dienen. Maar u hebt geweigerd hem te laten gaan, zie, Ik zal uw zoon, uw eerstgeborene, doden.

EXODUS 4:22-23

Hij zegt:

Israël is Mijn zoon. Laat Mijn zoon gaan, anders dood Ik jouw zoon.

Hosea zegt:

Toen Israël jong was, hield Ik van hem en riep Ik hem uit Egypte.

Daarbij verpersoonlijkt hij het volk Israël als Gods zoon. Vervolgens staat er hoe God hem in de woestijn leidde, enzovoort. Het is in feite een relaas van een historische periode in het leven van Israël. De passage zelf bevat helemaal geen openlijke voorspelling.

Maar wanneer Jezus als baby uit Egypte komt, zegt Mattheüs:

En hij bleef daar tot de dood van Herodes, opdat vervuld werd wat door de Heere gesproken is door de profeet: Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen.

MATTHEÛS 2:15

15

Jezus als het nieuwe Israël

Hoe kan dat? Dit is beslist geen letterlijke vervulling van een profetie, want daar staat niet eens een profetie. Dit is typologisch. In dit geval wordt Israël gezien als een type van Christus. Mattheüs en de andere apostelen zagen dit vrij vaak zo. Zij zagen Jezus als het nieuwe Israël. Ik heb gezegd dat Hij de tweede Adam is. Hij is de nieuwe David. Hij is ook het nieuwe Israël. Het lijkt erop dat alle belangrijke personen in het Oude Testament op de een of andere manier typen van Christus zijn.

Jezus vervult alles op een nieuwe manier: Hij is de nieuwe Mozes, de nieuwe David en zelfs het nieuwe Israël. Israël is in het Oude Testament een type van de Messias. Dat kunnen we gemakkelijk aantonen wanneer we meer tijd hebben om dat te doen. Maar het Nieuwe Testament legt vaak verbanden. Denk er eens over na. Jezus ging door het water van de doop, zoals Israël door de Rode Zee trok. Hij ging de woestijn in en werd veertig dagen verzocht. Israël werd veertig jaar verzocht — in het leven van Jezus staat één dag voor één jaar. Dus Hij komt door het water heen. Hij is veertig dagen in de woestijn en wordt op de proef gesteld. Hij beantwoordt alle verzoeken met citaten uit Deuteronomium. Alle citaten komen uit Deuteronomium en gaan over de tijd van Israël in de woestijn.

Er zijn veel dingen in het leven van Jezus die voorzeggd worden door voorafschaduwings. Niet door voorspellingen in woorden, zoals profetieën, maar eenvoudigweg door gebeurtenissen die zelf iets voorspellen. De gebeurtenissen zelf zijn een voorafschaduwings van iets.

We vinden dus twee profetieën, nu we in Mattheüs 2 zijn aangekomen. Een daarvan werd letterlijk vervuld: Bethlehem zou de plaats zijn waar Hij vandaan zou komen. Welnu, Jezus kwam letterlijk uit Bethlehem. Maar de tweede luidt:

Ik riep mijn Zoon uit Egypte.

Jezus kwam letterlijk uit Egypte, maar er staat in het Oude Testament geen profetie die letterlijk werd vervuld. Hosea haalt alleen een historische gebeurtenis in herinnering, die in de gedachtegang van de apostelen dient als een type en een voorafschaduwings

van Christus. Dat Christus dit doet, is daarom de tegenhanger ervan en vormt een vervulling van wat in zekere zin heimelijk door die uitspraak werd aangekondigd. Dat is niet precies wat je een letterlijke vervulling van een profetie noemt.

16

Rachel weent over haar kinderen

Maar dan gaan we verder naar vers 18. Toen Herodes in Bethlehem alle jongetjes van twee jaar en jonger doodde, staat er in vers 17 en 18:

Toen is vervuld wat gesproken is door de profeet Jeremia: Een stem is in Rama gehoord, geklaag, gejammer en veel gekerm; Rachel huilde over haar kinderen, en wilde niet vertroost worden, omdat zij er niet meer zijn.

MATTHEÛS 2:17-18

En het citaat komt uit Jeremia 31, vers 15:

Zo zegt de HEERE: Er is een stem gehoord in Rama, een rouwklacht, een zeer bitter geweent: Rachel weent over haar kinderen. Zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, want zij zijn er niet meer.

JEREMIA 31:15

Dus toen Herodes enkele tientallen jongetjes in Bethlehem doodde, werd daarmee deze profetie vervuld? Ik aanvaard het omdat de apostel het zegt en omdat Jezus het verstand van de apostelen opende, zodat zij de Schriften zouden begrijpen. Maar ik zou dat er zelf niet uit hebben gehaald. Waar wordt naar Herodes verwezen? Waar wordt zelfs maar naar Bethlehem verwezen? Wat wordt voorzeggd, is dat Rachel in haar graf weent omdat haar kinderen er niet meer zijn. Welnu, de inwoners van Bethlehem waren niet Rachels kinderen. Zij behoorden tot de stam Juda. Juda stamde af van Lea, niet van Rachel.

En lag Rachel letterlijk in haar graf te wenen? Lieten haar beenderen tranen? Ik denk het niet. Dit is duidelijk beeldspraak. Dit is impressionistische taal. Het wekt de indruk dat er in de omgeving van Bethlehem een zeer verdrietige gebeurtenis plaatsvindt. Volgens Genesis werd Rachel begraven toen Jakob en zijn gezin in de buurt van Efrath, oftewel Bethlehem, onderweg waren. Zij werd dus begraven in de omgeving van Bethlehem, al wordt dat in de profetie niet vermeld. Maar er wordt van uitgegaan dat deze tragedie in Bethlehem verdriet zou oproepen bij de godvruchtige Rachel, die vlakbij begraven lag.

Het is alsof je zegt dat de grondleggers van het land zich in hun graf zouden omdraaien als ze bepaalde beleidsmaatregelen zagen die de regering momenteel neemt. We spreken niet letterlijk. Mensen draaien zich niet werkelijk om in hun graf, tenzij ze voortijdig zijn begraven of er een aardbeving plaatsvindt. Zeggen dat Rachel in haar graf weent, is niet letterlijker dan zeggen dat George Washington zich in zijn graf omdraait. Dit is geen letterlijke taal. Het is poëtisch. Het is figuurlijk.

Welnu, werd dit hierdoor vervuld? Blijkbaar wel. Volgens de uitleg van de Heilige Geest is dit de vervulling. Maar ik zou niet tot die uitleg zijn gekomen door de passage letterlijk te nemen. Dat is geen letterlijke uitleg.

17

Hij zal Nazarener genoemd worden

Er is nog een geval aan het einde van Mattheüs 2, in vers 23. Daar staat:

En toen hij daar gekomen was, ging hij wonen in een stad die Nazareth heette, opdat vervuld werd wat door de profeten gezegd is: dat Hij Nazarener genoemd zal worden.

MATTHEÛS 2:23

Deze is nu echt vreemd, want nergens in het Oude Testament staat:

Hij zal een Nazarener worden genoemd, of ook maar iets wat daar sterk op lijkt.

De uitspraak:

Hij zal een Nazarener worden genoemd, komt niet voor in het Oude Testament. In welke zin vervulde Jezus dan een profetie toen Hij naar Nazareth verhuisde en een Nazarener werd? Welnu, in de Profeten stond geschreven dat Hij een Nazarener genoemd zou worden. Werkelijk? Welke Profeten?

Er is een antwoord. Ik weet zeker dat Mattheüs je daarop een antwoord zou kunnen geven als je het hem vroeg. Geleerden hebben geprobeerd te achterhalen wat dat antwoord is, en er worden enkele mogelijkheden geopperd. Mattheüs is hier niet om ons precies te vertellen hoe hij dit begreep, maar er zijn enkele mogelijkheden geopperd.

Eén suggestie, en dat is niet de suggestie waaraan ik de voorkeur zou geven, is dat Nazareth een stad was die slecht aangeschreven stond. Een Nazarener genoemd worden zou daarom een minachtende benaming zijn. Hoewel deze precieze uitspraak niet in het Oude Testament staat, bevat het Oude Testament wel passages waarin staat dat de Messias veracht en bespot zou worden, enzovoort. Als 'Nazarener' in de gedachten van Mattheüs' lezers dus een veracht persoon betekende, zou je kunnen zeggen dat de profeten inderdaad voorspelden dat Hij een veracht persoon zou zijn. Jezus werd als Nazarener veracht, en zo vervult dat die voorspellingen. Het is een beetje vergezocht, zo ongeveer op het randje, maar wat kun je anders? Je vindt in het Oude Testament geen daadwerkelijke uitspraak als deze.

18

Nazareth en de Messias als Spruit

Er is echter een uitleg die ik beter vind. Niet zoveel beter dat ineens het licht aangaat en je zegt: 'O ja, dat is het natuurlijk.' Maar ik denk dat het een iets betere uitleg is, en volgens mij hangt de meerderheid van de commentatoren deze aan. Het gaat om de etymologie van het woord Nazareth. Met andere woorden, een Nazarener is iemand uit Nazareth.

Trouwens, het is niet hetzelfde als een nazireeër. De King James Bible was wanhopig op zoek naar een kruisverwijzing bij dit vers. Want als er in de kantlijn staat dat dit deze Schrift vervult, willen de vertalers erbij zetten welke Schrift er wordt vervuld.

Daarom verwezen ze naar Numeri 6, waar de wet voor de nazireeër stond. Maar een nazireeër en een Nazarener zijn niet hetzelfde. Bovendien was Jezus geen nazireeër, en nergens was ooit voorspeld dat Hij dat zou zijn. Het was slechts hun wanhopige poging om iets te vinden wat erop leek. Het woord ‘Nazarite’ lijkt op het woord ‘Nazareth’, tenminste in het Engels.

Een nazireeër is iemand die een bijzonder soort gelofte van afzondering aflegt. Iedereen in Israël kon dat doen. Een Nazarener is iets totaal anders. Het is te vergelijken met een inwoner van Washington, iemand die in de staat Washington woont. Een Nazarener woont in de stad Nazareth. Een New Yorker woont in New York. ‘Nazarener’ gaat over aardrijkskunde en over waar iemand woont. Jezus was een Nazarener. Hij was Jezus van Nazareth. Daarom was Hij een Nazarener. Maar in het hele Oude Testament worden Nazareth en Nazareners nergens genoemd.

Wat moeten we hier dus mee? De meeste hedendaagse geleerden geloven dat het te maken heeft met de etymologie van Nazareth of Nazarener. Het komt van het Hebreeuwse woord netzer. Het woord netzer betekent spruit. Nazareth betekent daarom stad van de spruit. Er zijn meerdere profeten, onder wie Jesaja, Jeremia en Zacharia, die naar de Messias verwijzen als de Spruit. Het is een van de namen van de Messias. Hij zou de Spruit genoemd worden.

Nazareth betekent de stad van de Spruit. Mattheüs lijkt een enigszins vergezochte gedachtegang te volgen: ‘Is dat nu niet interessant? De Man van Wie de profeten zeiden dat Hij de Spruit zou zijn, komt hier en Hij is een Nazarener. Hij woont in de stad van de spruit.’ Het is alsof iemand het volgende zou zeggen, hoewel dit niet gedaan werd: ‘Jezus werd geboren in Bethlehem. Hij is het brood des levens. Is dat niet interessant? Het brood des levens wordt geboren in het huis van brood.’ Het is ongeveer hetzelfde. Hier is de Spruit. Hij wordt grootgebracht in de stad van de spruit.

Het Oude Testament zei niet dat Hij in de stad van de spruit zou worden grootgebracht, maar het zei wel dat Hij de Spruit genoemd zou worden. Het verband is hier dus bijna gekunsteld. Je moet het idee van een rechtstreeks verband bijna loslaten en zeggen dat Mattheüs op een losse maar interessante overeenkomst wijst. Hij zegt niet letterlijk dat iemand in het Oude Testament zei:

Hij zal een Nazarener worden genoemd.

In feite zegt hij niet ‘profeet’. Merk op dat het in de andere gevallen de profeet is die zegt wat er wordt aangehaald. Maar in dit geval gaat het om wat in de profeten, meervoud, gezegd is. Hij haalt niet één bepaalde profeet aan. Hij zegt alleen iets wat meerdere profeten hebben gezegd, maar zij hebben het niet met die woorden gezegd.

19

Vier soorten vervulling in Mattheüs 2

Wat ik zeg, is dat alleen al in dit ene hoofdstuk van het Nieuwe Testament vier passages uit het Oude Testament worden aangehaald. Eén ervan gaat over de geboorte van de Messias in Bethlehem. Die wordt letterlijk vervuld. Eén ervan luidt:

En hij bleef daar tot de dood van Herodes, opdat vervuld werd wat door de Heere gesproken is door de profeet: Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen.

MATTHEÛS 2:15

Dat is in het Oude Testament niet eens een profetie, en dus is het geen letterlijke vervulling. Het is typologisch. Israël is een type van Christus. Het patroon van Christus’ leven komt op dit punt overeen met het patroon van Israëls geschiedenis. Daarom wordt het gezien als een vervulling: geen letterlijke vervulling van een voorspelling, maar een typologisch verband.

Dan heb je Rachel die in haar graf weent. Dat is beslist niet letterlijk. Vervolgens heb je:

En toen hij daar gekomen was, ging hij wonen in een stad die Nazareth heette, opdat vervuld werd wat door de profeten gezegd is: dat Hij Nazarener genoemd zal worden.

MATTHEÛS 2:23

Dat is zo ongeveer het minst letterlijke wat je maar zou kunnen vinden.

Wanneer mensen zeggen dat Jezus 300 profetieën letterlijk heeft vervuld, tellen ze alle keren bij elkaar op waarop het Nieuwe Testament zegt:

zodat in vervulling zou gaan, en vervolgens het Oude Testament aanhaalt. Ze komen uit op 300 en zeggen dan dat Hij die letterlijk heeft vervuld? Nauwelijks. In dit ene hoofdstuk zou één op de vier letterlijk genoemd kunnen worden. Zelfs die ene bevat een figuurlijke uitdrukking waarin Jezus een herder wordt genoemd, terwijl dat voor Hem niet letterlijk een beroep was. Met andere woorden, er is symbolische taal, geestelijke taal, typologische taal en ook letterlijke taal.

20

Letterlijke en beeldende profetieën

Zoals ik al zei, is er een grondige studie gedaan naar de profetieën die Jezus heeft vervuld. Een groep wetenschappers die aan het Dallas Theological Seminary waren opgeleid als aanhangers van de bedelingenleer, keerde de bedelingenleer de rug toe nadat ze deze studie hadden uitgevoerd. Ze ontdekten dat slechts één op de drie profetieën waarvan bekend is dat Jezus ze heeft vervuld, werkelijk letterlijk is vervuld. De overige twee derde waren, net als de andere voorbeelden hier, niet letterlijk vervuld.

Jezus heeft zeker genoeg profetieën letterlijk vervuld om ons ervan te overtuigen dat Hij de Messias is, en er zijn er genoeg die Hij letterlijk heeft vervuld. Maar bij veel profetieën was de vervulling niet letterlijk. Dit vertelt ons dat je sommige profetieën zult aantreffen die iets in letterlijke bewoordingen uitdrukken, zoals:

zie, Ik ga een boodschap zenden en Ik zal alle geslachten uit het noorden halen, spreekt de HEERE, en ook een boodschap zenden naar Nebukadrezar, de koning van Babel, Mijn dienaar. Ik zal hen over dit land brengen, over zijn inwoners en over al deze volken rondom. Ik zal hen slaan met de ban en hen stellen tot een verschrikking, tot een aanfluiting, en tot eeuwige puinhopen. Ik zal uit hun midden doen verdwijnen de stem van de vreugde, de stem van de blijdschap, de stem van de bruidegom en de stem van de bruid, het geluid van de molenstenen en het licht van de lamp. Dan zal heel dit land worden tot een puinhoop, tot een verschrikking. Deze volken zullen de koning van Babel zeventig jaar dienen.

JEREMIA 25:9-11

Dat is letterlijk gebeurd. Je zult ook veel profetieën aantreffen die wel over werkelijke gebeurtenissen gaan die letterlijk hebben plaatsgevonden, maar die gebeurtenissen niet in letterlijke bewoordingen beschrijven. Ze beschrijven ze in symbolische, vergeestelijkte, impressionistische, typologische of poëtische bewoordingen, of in nog andere soorten bewoordingen. Daarom hebben we het soms zo moeilijk met de profeten. Ze spreken niet altijd in letterlijke bewoordingen.

Als westerse mensen willen we graag dat er een een-op-eenovereenkomst bestaat tussen wat er wordt gezegd en wat het betekent. Voor Aziatische mensen kan dat anders zijn. Maar zo schrijven wij. Zo schrijven onze auteurs. We willen technisch taalgebruik. We willen technisch geformuleerde waarheid. We willen niet al die opsmuk en dat gevoelsmatige, impressionistische gedoe. We willen alleen de feiten.

Helaas heeft God Zich bij het inspireren van de Schrift niet aangepast aan de westerse geest, waarschijnlijk omdat die toen nog niet bestond. Eigenlijk dachten de Grieken in de tijd van het Nieuwe Testament waarschijnlijk al op die manier. Maar de Joden waren geen Grieken. Ze waren anders. En God is geen Griek. Dus sprak Hij op de manier die Hij verkoos, en dat was niet altijd letterlijk.

21

Het ene Messiaanse tijdperk

Nu ik dat heb gezegd, gaan we terug naar het onderwerp van de profetieën over het Messiaanse tijdperk. Ik heb je verteld dat dit een belangrijk thema van het Oude Testament is. Ik heb je een schema gegeven. We kunnen niet al deze Schriftgedeelten doornemen. Er staan hier heel, heel veel Schriftgedeelten. Niemand zou die in een uur of twee allemaal kunnen doornemen, maar je kunt dat zelf doen. Ik wil het schema bespreken, want zoals ik al zei, gaan deze profetieën over het Messiaanse tijdperk allemaal over hetzelfde Messiaanse tijdperk. In Gods plan is er maar één Messiaans tijdperk, en alle profeten spraken erover, velen van hen herhaaldelijk.

Telkens wanneer je bij een passage over het Messiaanse tijdperk komt, heb je te maken met een bepaald genre dat bij de profeten heel gebruikelijk is. Je leest altijd over hetzelfde tijdperk. Het is het tijdperk van de Messias, al wordt Hij in veel gevallen misschien niet in de passage genoemd. Het is heel herkenbaar. Het is het tijdperk van behoud. Het is het tijdperk waarin God een einde maakt aan oorlog, zonde, corrupt bestuur, enzovoort.

Zoals ik al zei, geloven aanhangers van het premillennialisme dat dit tijdperk nog niet is aangebroken. Het zal bij de wederkomst van Christus worden ingeluid, en deze profetieën zullen dan min of meer letterlijk worden vervuld. De kerk heeft historisch gezien onderwezen, en een zeer groot deel van de kerk en veel kerkgenootschappen onderwijzen nog steeds, wat men de amillennialistische benadering zou noemen. Je hoeft dat woord niet te kennen, maar het helpt je om een naam voor het hele stelsel te hebben. Zij geloven dat dit geen beschrijving is van een toekomstig duizendjarig rijk

bij de wederkomst van Christus, maar dat het een beschrijving is van het behoud en van de omstandigheden die sinds de eerste komst van Christus hebben bestaan, wanneer je het op een meer geestelijke manier opvat.

22

Vergeestelijking en de beschuldiging van antisemitisme

Aanhangers van de bedelingenleer vertellen ons soms dat de kerkvaders deze passages vergeestelijkten omdat ze antisemitisch waren. Ze zeggen dat als je deze passages letterlijk opvat, Israël, de natie Israël, centraal blijft staan in alles: Jeruzalem, Sion, de hoofdstad; Israël, Gods uitverkoren volk voor eeuwig en altijd, of in elk geval gedurende het duizendjarig rijk. Volgens deze opvatting is de letterlijke uitleg sterk op Israël gericht, sterk op de Joden gericht. Aanhangers van de bedelingenleer zijn heel, heel, heel sterk op Israël gericht.

Maar zij zeggen dat de vroege kerkvaders antisemitisch waren en daarom de letterlijke uitleg van deze profetieën, waarin Israël zo'n centrale plaats in Gods plan innam, niet konden verdragen. Dus bedachten ze, naar ik aanneem, bijna op slinkse wijze een stelsel waarbij ze deze profetieën vergeestelijkten in plaats van ze letterlijk op te vatten. Ze stalen de beloften van Israël en pasten die toe op de gemeente, omdat ze zeiden: „Dit is niet het toekomstige duizendjarige rijk. Dit is de gemeentetijd. Dit zijn wij. Wij zijn degenen die deze dingen ervaren.”

Dat is wat de kerk vanaf Justinus de Martelaar altijd heeft onderwezen. Ik zou zeggen: vanaf de apostel Paulus, en misschien zelfs vanaf Petrus, nog vóór Paulus, want deze mannen citeerden uit deze passages en pasten ze toe.

Het punt dat ik wil maken, is dat er in de vroege kerk inderdaad enkele antisemieten kunnen zijn geweest, net zoals die er door de hele geschiedenis heen zijn geweest. Er zijn ook nu antisemieten. Maar dat is een afleidingsmanoeuvre. Wanneer de vroege kerkvaders, en christenen sinds die tijd, passages vergeestelijkten, heeft dat niets te maken met enige afkeer die ze van Israël hebben. Het heeft te maken met het besef dat we gedwongen zijn de apostolische leer in het Nieuwe Testament te volgen. De

apostelen citeerden uitgebreid uit deze passages, en het staat ons niet vrij ze anders te verstaan dan de geïnspireerde apostelen ze verstonden. Daarom heeft de kerk deze dingen historisch gezien geestelijk opgevat, omdat de apostelen dat deden.

23

Een schema van Messiaanse kenmerken

Ik heb deze tabel enkele jaren geleden opgesteld om mijn studenten op mijn school te helpen. Volgens mij is het inmiddels zo'n vijftien jaar geleden. Maar ik beschouw dit als een van de nuttigste gedrukte stukken die ik ooit heb gemaakt. Neem het dus serieus. Je moet het lamineren, inlijsten, thuis in je kluis bewaren en ervoor zorgen dat het niet verbrandt. Dit is heel waardevol. Wat is het? Het is een analyse van het apostolische onderwijs over de passages over het Koninkrijkstijdperk. Er zijn veel meer passages over het Koninkrijkstijdperk of het Messiaanse tijdperk dan in deze tabel worden behandeld, maar ik heb een heel goede selectie gegeven. Als je naar de verticale kolom links kijkt, met als kop de woorden 'oudtestamentische passage', zie je daar een lijst van. Daar staan Psalm 72, Jesaja 2, Jesaja 9, Jesaja 11, Jesaja 35, Jeremia 30 tot en met 33, Ezechiël 34 en 37, Joël 2 tot en met hoofdstuk 3, Amos 9 en Zacharia 14. Ik besloot een selectie te nemen. Er zijn er veel, veel meer dan deze, maar ik besloot voorbeelden uit verschillende profeten te nemen. Sommige hiervan behoren tot de bekendste profetieën over het Messiaanse tijdperk. Er zijn nog andere, maar het punt is dat we er eigenlijk maar één hoeven te begrijpen om ze allemaal te begrijpen, tenminste om vast te stellen waarover gesproken wordt, want ze gaan allemaal over hetzelfde. Maar dit is een heel ruime selectie, en dit zijn de passages die in deze tabel worden geanalyseerd.

Als je naar de bovenste horizontale rij kijkt, zie je termen als Davidisch Koninkrijk, heidenen onderworpen, ballingen keren terug, tweede uittocht of hoofdweg naar Sion, vrede en voorspoed, aanbidding in de tempel, behoud en herstel, en eeuwigdurende voortzetting. Dit zijn allemaal kenmerken van het Messiaanse tijdperk die in sommige passages herhaaldelijk worden genoemd. Alle passages noemen enkele ervan, hoewel maar weinig passages ze allemaal noemen. Maar dit zijn de kenmerken van het tijdperk die terugkerende thema's van het Messiaanse tijdperk zijn.

Het is een Davidisch Koninkrijk. Dat wil zeggen: de koning stamt van David af. Dit wordt vaak genoemd, niet altijd, maar meestal. Het wordt vergeleken met de ballingen die terugkeren uit Babylon of uit Egypte. Er wordt verwezen naar een hoofdweg waarover deze mensen naar Sion reizen. De politieke en maatschappelijke omstandigheden zijn voorspoedig, veilig en vreedzaam. Er wordt verwezen naar aanbidding in de herstelde tempel en naar behoud en herstel van het land. Er wordt vaak gezegd dat het eeuwig voortduurt, waardoor het moeilijk is er een duizendjarig rijk van duizend jaar van te maken. Maar sommige mensen doen dat toch, omdat ze niet weten wat ze er anders mee aan moeten.

Wat ze zouden kunnen doen, is wat de apostelen doen. Wat ik in deze tabel doe, is laten zien wat de apostelen doen. Dit is een raster. Je kunt naar alle passages in de verticale kolom kijken en zien dat ze allemaal enkele van deze dingen noemen. Sommige noemen er maar twee of drie, of vier. Sommige noemen ze bijna allemaal. Ezechiël 34 en 37 bevatten bijvoorbeeld al deze kenmerken. Dat geldt ook voor Jeremia, hoofdstuk 30 tot en met 33. Psalm 72 bevat ze allemaal op één na. De aanbidding in de tempel en dergelijke ontbreekt. Maar alle passages bevatten enkele van de kenmerken, en in dat opzicht herhalen ze elkaar. Ze hoeven het niet iedere keer te herhalen.

24

De apostolische toepassing van de profetieën

De vraag is: hoe moeten ze worden opgevat? Als je naar de verticale kolom helemaal rechts kijkt, staat daar: 'Nieuwtestamentische verwijzingen en toespelingen.' In het Nieuwe Testament wordt naar al deze passages op twee na verwezen. Jesaja 9 wordt bijvoorbeeld in Mattheüs 4 geciteerd. Jesaja 11 wordt in Romeinen 15 geciteerd. Op Jesaja 35 wordt gezinspeeld en het wordt geciteerd in Hebrreeën en in Mattheüs, enzovoort. Dat kun je zien.

Het punt hier is dat je de passages in het Nieuwe Testament moet opzoeken waarin duidelijk uit deze oudtestamentische passages wordt geciteerd, en moet bekijken waarop de schrijvers van het Nieuwe Testament ze toepassen. In elk geval zul je

merken dat zij die passages, wanneer ze die citeren, toepassen op het huidige gemeentetijdperk, het stelsel dat Jezus Christus bij Zijn eerste komst heeft ingesteld, vooral na Pinksteren.

Er is nog een ander onderdeel dat we moeten bekijken, en dat is de horizontale rij onderaan. Daar staan nieuwtestamentische verwijzingen die niet specifiek deze passages citeren, maar wel naar de kenmerken verwijzen. Het Davidische Koninkrijk bijvoorbeeld, het eerste kenmerk dat vermeld staat, komt in bijna al deze passages voor. Er wordt ook over gesproken in Handelingen, in de preek van Petrus op Pinksteren en de preek van Paulus in Pisidisch Antiochië. Handelingen, hoofdstuk 2 en 13, zijn hier opgenomen. Ze citeren deze passages niet zozeer, maar spreken over het feit dat Jezus is gekomen als vervulling van de beloften over het Davidische Koninkrijk. In wezen doen ze die uitspraak zonder de verzen te citeren.

Neem de volgende kolom: de heidenen zullen aan God onderworpen worden. Het Nieuwe Testament heeft daar veel over te zeggen. Dat gebeurt in dit huidige tijdperk. Paulus vat dat min of meer samen in Romeinen, hoofdstuk 15, vers 16. De beelden van de hoofdweg en de terugkerende ballingen zijn uitdrukkingen die in Johannes, Romeinen en op andere plaatsen worden gebruikt als verwijzingen naar het huidige tijdperk van de gemeente. Het motief van de hoofdweg, dat in zo veel van deze passages voorkomt, wordt rechtstreeks geciteerd met betrekking tot de prediking van Johannes de Doper:

Een stem van iemand die roept in de woestijn: Bereid de weg van de HEERE, maak recht in de wildernis een gebaande weg voor onze God.

JESAJA 40:3

Het is een van die vele passages over een hoofdweg in Jesaja die over het tijdperk van de Messias spreken, en het gaat om Johannes de Doper.

Vrede, voorspoed en zulke dingen komen ook in sommige passages in het Nieuwe Testament voor. Als je elke kolom naar beneden volgt, staan er onderaan enkele verwijzingen naar het Nieuwe Testament die spreken over de kenmerken in die kolom.

Dat zijn kenmerken van het messiaanse tijdperk, maar de schrijvers van het Nieuwe Testament passen ze toe op het huidige tijdperk.

25

De Messiaanse beloften zijn vervuld

Met andere woorden, soms citeren de schrijvers van het Nieuwe Testament daadwerkelijk uit die passages, en soms spreken ze alleen over de kenmerken die in deze passages voorkomen. Maar ze passen die altijd toe op het huidige tijdperk. Er is geen uitzondering. Er is geen uitzondering. Er is geen enkel moment waarop een schrijver van het Nieuwe Testament uit een van deze passages citeert en zegt: „Dit is iets waarop wij wachten en wat zal gebeuren wanneer Jezus terugkomt.” Nee, ze spreken alsof het vaststaat dat de profetieën vervuld zijn. Jezus heeft het gedaan. Maar om dat te kunnen doen, moeten ze natuurlijk wel een geestelijke betekenis aan de profetieën geven. Als wij ons daar niet prettig bij voelen, moeten we denk ik een andere godsdienst zoeken, want de apostelen en grondleggers van deze godsdienst deden dat.

In zekere zin zouden we kunnen zeggen dat sommige christenen een andere godsdienst hebben gesticht, omdat ze feitelijk hebben gezegd dat Jezus de profetieën niet vervulde toen Hij kwam, hoewel in de hele Schrift zo vaak wordt bevestigd dat Hij dat wel deed. Sommigen zeggen: „Nee, het werd uitgesteld. Hij heeft het niet gedaan. Hij heeft de messiaanse beloften niet vervuld.” Sommige ervan wel, driehonderd ervan zelfs, maar volgens hen is er nog veel meer dat Hij niet heeft vervuld. De apostelen wisten daar niets van. De apostelen kenden geen profetieën die Jezus niet had weten te vervullen.

Dat zullen we zien wanneer we de profeten doornemen, vooral wanneer we bij de passages komen — en dat zijn er veel — waar spanning bestaat tussen christelijke standpunten. Sommige mensen zeggen: „Dit moet nog in de toekomst gebeuren,” en anderen zeggen: „Nee, dat is al gebeurd.” Wanneer we bij die passages komen, zullen we daarnaar kijken. We zullen zien wat het Nieuwe Testament zegt. We zullen dat analyseren.

Ik ben er niet op uit om iemand van mijn specifieke opvatting te overtuigen. Ik geloof dat mijn opvatting juist is, anders zou ik haar niet onderwijzen. Maar ik heb er niets bij te winnen als mensen het met mij eens zijn, dus ik heb geen agenda. Ik wil alleen de Schriften openslaan en zien wat ze zeggen. Ik hoop dat jij, net als ik, je eigen conclusies kunt trekken.

We beginnen met onze studie van Jesaja.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Openbaring 13:8
- Lukas 9:31
- Mattheüs 1:21
- Jeremia 16:14-15
- Zacharia 9:9
- Zacharia 9:8
- Jesaja 2:4
- Jesaja 11:6
- Lukas 24:45
- Spreuken 18:17
- 1 Korinthe 2:14
- Mattheüs 2:2
- Micha 5:1
- Mattheüs 2:15
- Hosea 11:1
- Exodus 4:22-23
- Mattheüs 2:17-18
- Jeremia 31:15
- Mattheüs 2:23
- Jeremia 25:9-11
- Jesaja 40:3

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.